

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
TOIMINTATUOTOT	32 068	11 300	0	11 300	23 236	205,6 %	11 936
Myyntituotot	102	0	0	0	1 344	0,0 %	1 344
Maksutuotot	25 583	11 300	0	11 300	19 178	169,7 %	7 878
Tuet ja avustukset	6 383	0	0	0	1 941	0,0 %	1 941
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	773	0,0 %	773
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-947 406	-886 871	0	-886 871	-1 144 160	129,0 %	-257 289
Henkilöstökulut	-610 247	-579 121	0	-579 121	-567 861	98,1 %	11 260
Palvelujen ostot	-283 786	-232 900	0	-232 900	-447 431	192,1 %	-214 531
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-34 682	-66 850	0	-66 850	-97 713	146,2 %	-30 863
Avustukset	-14 569	-6 000	0	-6 000	-25 417	423,6 %	-19 417
Muut toimintakulut	-4 122	-2 000	0	-2 000	-5 737	286,8 %	-3 737
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-915 337	-875 571	0	-875 571	-1 120 924	128,0 %	-245 353

Ulkoinen/Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
Sisäinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-62 794	0	0	0	-54 369	0,0 %	-54 369
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-62 794	0	0	0	-54 369	0,0 %	-54 369
Ulkoinen							
TOIMINTATUOTOT	32 068	11 300	0	11 300	23 236	205,6 %	11 936
TOIMINTAKULUT	-884 611	-886 871	0	-886 871	-1 089 791	122,9 %	-202 920
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-852 543	-875 571	0	-875 571	-1 066 555	121,8 %	-190 984

Luhangan kunnan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuuteen kuuluvat sivistyksen toimialalta varhaiskasvatus, koulu-, kirjasto- ja vapaa-aikatoimi sekä vapaan sivistystyön (kansalaisopisto) lisäksi sivistystoimeen liittyvä hanketyö.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan keskeiset päätökset 2025

Koulujen työ- ja loma-ajat lukuvuonna 2025-2026

Maksupäätöksiä Luhangan kunnankirjastoon

Luhangan kunnankirjaston myöhästymismaksut

Luhangan koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2025-2027

Luhangan kunnan koulukuljetus ohjeistus

Perusopetuksen tuntijaon muutos 1.8.2025 alkaen

Luhangan koulun kriisisuunnitelma

Luhangan kunnankirjaston kesän 2025 aukioloajat

Kotihoidon tuen kuntalisä

Vapaa-aikatoimen avustukset v. 2025

Luhangan koulun esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman muutokset ja paikallinen opetussuunnitelma 1.8.2025 alkaen

Luhangan koulun järjestyssäännöt 1.8.2025 alkaen
Palvelusetelin käyttöönotto varhaiskasvatuspalveluiden tuottamiseksi
Tammijärven liikuntasalin käyttövuorot lv. 2025-2026
Luhangan koulun toimintasuunnitelma lukuvuodelle 2025-2026
Luhangan koulun iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma
Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma syksylle 2025
Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan talousarvioehdotus vuodelle 2026
Kouluterveyskyselyn tulokset 2025
Luhangan koulun MOVE tulokset 2025
Luhangan vuoden 2025 sivistystoimenpalkinto
Luhangan vuoden 2025 liikuntatekopalkinto
Varhaiskasvatuksen seutuyhteistyö Keski-Suomi

Sivistystoimi

Vastuhenkilö: Hyvinvointijohtaja

Palvelualue sisältää: Sivistystoimen palvelualue sisältää varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä niihin liittyvät tukipalvelut. Kokonaisuuteen kuuluvat myös oppilashuolto ja opiskeluhuollon yhteistyö, koulukuljetukset, aamu- ja iltapäivätoiminta sekä opetuksen ja varhaiskasvatuksen hallinto, kehittäminen ja hankinnat. Lisäksi sivistystoimen palvelualueeseen sisältyvät tyypillisesti vapaa-aikapalvelut, kuten kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä mahdolliset kansalaisopisto palvelut siltä osin kuin kunta niitä järjestää tai hankkii. Tilinpäätöksessä palvelualueesta raportoidaan toteuma, keskeiset tapahtumat, henkilöstö, suoritteet/asiakasmäärät sekä talous (toimintatuotot, -kulut, toimintakate ja poikkeamat talousarvioon).

Palvelualueen kuvaus: Sivistystoimi vastaa Luhangan kunnan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä oppimisen ja kasvun tuen järjestämisestä. Palvelualueeseen sisältyvät myös oppilashuoltoon liittyvä yhteistyö, koulukuljetukset sekä kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta edistävät sivistyspalvelut yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on turvata laadukas ja yhdenvertainen oppimisen polku, turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö. Toiminnassa painotetaan varhaista tukea, yhteisöllisyyttä, henkilöstön osaamisen kehittämistä. Palvelujen järjestämisessä hyödynnetään seudullista yhteistyötä ja hanketoimintaa sekä sopeutetaan resursseja muuttuvaan palvelutarpeeseen.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-79 560	-111 203	0	-111 203	-51 360	46,2 %	59 843
Henkilöstökulut	-36 316	-61 703	0	-61 703	-5 908	9,6 %	55 795
Palvelujen ostot	-43 112	-48 800	0	-48 800	-42 789	87,7 %	6 011
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-132	-700	0	-700	-1 167	166,7 %	-467
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintakulut	0	0	0	0	-1 496	0,0 %	-1 496
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-79 560	-111 203	0	-111 203	-51 360	46,2 %	59 843

Ulkoinen/Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
Sisäinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-2	0	0	0	-284	0,0 %	-284
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2	0	0	0	-284	0,0 %	-284
Ulkoinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-79 558	-111 203	0	-111 203	-51 076	45,9 %	60 127
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-79 558	-111 203	0	-111 203	-51 076	45,9 %	60 127

Toimintakatsaus 1–12/2025

Perustelut poikkeamille 1–12/2025

Perusopetus

Vastuuhenkilö: Hyvinvointijohtaja ja koulunjohtaja

Palvelualue sisältää:

Palvelualueen kuvaus: Perusopetuksen palvelualue vastaa Luhangan kunnan lakisääteisen perusopetuksen järjestämisestä ja oppilaiden kokonaisvaltaisen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisesta. Toiminta sisältää opetuksen toteuttamisen opetussuunnitelman mukaisesti, oppimisen ja koulunkäynnin tuen (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki), oppilashuollon yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden kumppaneiden kanssa sekä koulunkäynnin ohjauksen. Palvelualue huolehtii myös koulukuljetusten järjestämisestä, turvallisesta oppimisympäristöstä, henkilöstöresursseista ja osaamisen kehittämisestä sekä opetuksen laadun seurannasta ja arvioinnista. Tavoitteena on turvata yhdenvertaiset oppimisen edellytykset, sujuvat koulupolut ja kustannustehokas toiminta kunnan väestökehityksen huomioiden.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
TOIMINTATUOTOT	11 380	5 500	0	5 500	4 962	90,2 %	-538
Myyntituotot	102	0	0	0	549	0,0 %	549
Maksutuotot	4 895	5 500	0	5 500	2 460	44,7 %	-3 040
Tuet ja avustukset	6 383	0	0	0	1 941	0,0 %	1 941
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	12	0,0 %	12
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-530 859	-426 602	0	-426 602	-689 513	161,6 %	-262 911
Henkilöstökulut	-321 582	-274 702	0	-274 702	-333 802	121,5 %	-59 100
Palvelujen ostot	-186 141	-119 400	0	-119 400	-308 915	258,7 %	-189 515
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 887	-30 500	0	-30 500	-43 365	142,2 %	-12 865
Avustukset	0	0	0	0	-60	0,0 %	-60
Muut toimintakulut	-3 249	-2 000	0	-2 000	-3 372	168,6 %	-1 372
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-519 479	-421 102	0	-421 102	-684 551	162,6 %	-263 449

Ulkoinen/Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
Sisäinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-47 525	0	0	0	-39 407	0,0 %	-39 407
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-47 525	0	0	0	-39 407	0,0 %	-39 407
Ulkoinen							
TOIMINTATUOTOT	11 380	5 500	0	5 500	4 962	90,2 %	-538
TOIMINTAKULUT	-483 334	-426 602	0	-426 602	-650 106	152,4 %	-223 504
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-471 954	-421 102	0	-421 102	-645 144	153,2 %	-224 042

Toimintakatsaus 1–12/2025

Perusopetus

Luhangan kunnan perusopetuksessa toimii yksi alakoulu. Toimintavuonna 2025 esi- ja perusopetusta annettiin Luhangan koulussa. Luhangan koulussa pyritään toimimaan jokainen koulupäivä koulun arvojen mukaisesti välittäen niitä arjen toiminnassamme lapsille. Koulun arvoihin kuuluvat: keskinäinen arvostus, ainutlaatuisuus, turvallisuus, osallisuus ja oikeudenmukaisuus. Keskeisessä osassa koulumme toimintaa on myös luonto, joka luontevasti nivoutuu koulupäiviimme. Painotamme kaikessa toiminnassamme myös liikuntaa ja pyrimme tekemään sen näkyväksi osaksi koulupäiviämme.

Esi- ja perusopetuksen oppilasmäärä nousi edellisestä vuodesta, yleisen suuntauksen Luhangan koulussa ollen kuitenkin laskeva. Tämän vuoksi on tehtävä jatkuvaa toiminnan ja talouden tarkastelua sekä mukautettava palveluverkkoa vastaamaan muuttuvaa tilannetta.

Luhangan koulussa oli 31.12.2025 yhteensä 35 oppilasta. Heistä yksi (1) osallistui esiopetukseen ja 34 perusopetukseen. Oppilaat tulivat Luhangan kouluun neljän (4) kunnan alueelta: Luhangasta, Joutsasta, Jyväskylältä ja Hartolasta.

Luhangan koulun kotikuntatilasto 31.12.2025

Kunta	Esiopetus	1.–6.lk	Yhteensä
Hartola	-	1	1
Joutsa	-	3	3
Jyväskylä	-	3	3
Luhanka	1	28	28
Yhteensä oppilaita	1	35	35

Luhangan koulun henkilökunta

Oppilasmäärän väheneminen vaikutti myös henkilöstötarpeeseen. Vuonna 2025 Luhangan koululla työskenteli yhteensä enää kolme (3) luokanopettajaa. Kaikki kolme (3) luokanopettajaa työskentelivät vakinaisessa luokanopettajan virassa.

Lisäksi koululla työskenteli kaksoiskelpoinen laaja-alainen erityisopettaja. Elokuusta 2023 lähtien hän on vastannut myös kielenopetuksesta (englanti ja ruotsi) 12 tuntia viikossa, käsitöistä 5 tuntia viikossa ja laaja-alaisen erityisopetuksesta 7 tuntia viikossa.

Koulun henkilökuntaan kuului yksi (1) vakituinen koulunkäynninohjaaja, joka työskenteli oppitunneilla koulu-aikaan ja iltapäivällä hän toimi vastuullisena ohjaajana iltapäivätoiminnassa. Lisäksi koululla toimi kevätlukukaudella 2025 yksi (1) koulunkäynninohjaaja määräaikaisessa tehtävässä ajalle 30 h/vko. Syyslukukaudella 2025 määräaikaisen ohjaajan tuntimäärä oli 22 h/vk.

Luhangan koulun henkilökunnan kokoonpano 1.1.-31.12.2025

Opetushenkilökunta	Työsuhde (virka/määräaikainen)	Opetusvelvollisuus/ työtunnit/viikko
Luokanopettaja / 1.8.2024 alkaen koulunjohtaja	Virka toistaiseksi	24 h /19 h
Luokanopettaja	Virka toistaiseksi	24 h /26 h
Esiluokanopettaja	Virka toistaiseksi	24 h/ 23 h
Päätoiminen tuntiopettaja (erityisopetus, kielet ja käsityö)	Virka toistaiseksi	24/24 h
Muu henkilökunta		
Koulunkäynninohjaaja	Työsuhde toistaiseksi	38 h 15 min/viikko
Koulunkäynninohjaaja	Työsuhde määräaikainen	30 h/viikko / 22 h/viikko

Luhangan kunnassa järjestettiin vuonna 2025 esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta ennen esiopetuspäivän alkua ja myös sen jälkeen, ryhmäperhepäivähoitokodissa. Koulun alkuopetuksen oppilaiden osalta aamupäivätoimintaa järjestettiin samoin tarvittaessa varhaiskasvatuksessa. Luhangan koulun vakituinen koulunkäynninohjaaja toimi vastuuhjaajana koululaisten iltapäivätoiminnassa. Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestettiin vuonna 2025 päivittäin klo 12.30–16.00 välisenä aikana.

Luhangan koulun iltapäivätoiminta

Koululaisten iltapäivätoimintaan vuonna 2025 osallistuneet lapset

Kuukausi	Lapsia
tammi	7
helmi	7
maalis	7
huhti	7
touko	7
elo	6

syys	6
loka	6
marras	6
joulu	6
Yhteensä	65

Luhangan kunta järjesti perusopetuslain mukaista koululaisten iltapäivätoimintaa. Luhangassa koululaisten iltapäivätoimintaan saivat ilmoittautua kaikki Luhangan koulun 1.–3. luokan oppilaat sekä muiden vuosiluokkien erityisen ja tehostetun tuen tarpeessa olevat oppilaat. Koululaisten iltapäivätoiminnassa toimi vuonna 2025 yksi ryhmä. Iltapäivätoiminnasta peritään osallistumismaksu perheiltä. Kunta järjesti toiminnassa mukana oleville kuljetuksen kerhoon ja kotiin koulukuljetusaikoina. Kesätoimintaa eli ns. kesäiltoja ei järjestetty kesällä 2025 ollenkaan johtuen ilmoittautuneiden vähäisestä määrästä.

Luhangan koulun kerhotoiminta v. 2025

Kevätlukukauden 2025 harrastekerhot:

Maanantai: taidekerho luokille 1-4

Torstai: liikuntakerho ja isojen iltapäivä luokille 3-6

Perjantai: luontokerho luokille 1-4

Syyslukukauden 2025 harrastekerhot:

Maanantai: puuhakerho luokille 0-2

Tiistai: kokkikerho luokille 1-4

Torstai: liikuntakerho luokille 4-6

Perjantai: liikuntakerho luokille 1-3 ja käsityökerho luokille 3-6

Kulttuurisuunnitelma

Luhangan varhaiskasvatus ja koulu noudattavat sivistystoimenlautakunnassa 9.9.2015 §48 hyväksyttyä kulttuurisuunnitelmaa. Luhangan kunnan kulttuurisuunnitelma eli kulttuuripolku on luhankalaisen tavoitteellisen kulttuurikasvatuksen kulttuurisuunnitelma. Se sisältää kulttuurin vähimmäisvaatimukset, jotka jokaisen Luhangan koulun oppilaan, esikoulusta kuudenteen luokkaan, tulisi vuosittain saada.

Kulttuuripolku etenee seitsemän vuoden syklissä. Näin jokainen koululainen pääsee osalliseksi jokaisesta teemavuodesta, eli polunmutkasta. Kulttuuripolulla kulkeminen kasvattaa lasten kulttuurista yleissivistystä, tukee kulttuuri-identiteetin muodostumista, vahvistaa luovuutta, mielikuvitusta ja itsetuntoa. Samalla kulttuurin moninaisuus tulee tutuksi. Se antaa rohkeutta kohdata uusia taidemuotoja sekä liikua ennakkoluulottomasti taiteen ja kulttuurin rajapinnoilla.

Vuonna 2025 Luhangan koulun teemana oli kirjallisuus ja sanataide. Oppilaat mm. osallistuivat sanataidetyöpajoihin, kävivät kirjastovierailulla Jyväskylän kaupunginkirjastossa, tutustuivat kirjailijavieraaseen sekä olivat tekemässä koulun yhteisiä Satu-Sanomia.

Muut olennaiset tapahtumat

Hallitus kasvattaa perusopetuksen vähimmäistuntimäärää kolmella (3) vuosiviikkotunnilla laajentamatta kuitenkaan opetussuunnitelmaa. Tällä lisäyksellä on tarkoitus saada lisätunteja alakoulun vuosiluokille luku-, kirjoitus- ja laskutaidon opettamiseen. Luhangan koulussa lisättiin yksi vuosiviikkotunti äidinkieleen luokalle 1, yksi vuosiviikkotunti matematiikkaan luokalle 2 ja yksi vuosiviikkotunti äidinkieleen luokalle 3. Samalla 3.luokalta vähennettiin yksi vuosiviikkotunti englantia. Tuntikehysmuutos astui Luhangan koulussa voimaan 1.8.2025.

1.8.2025 lähtien uudistettiin myös esi- ja perusopetuksen tuen lainsäädäntöä. Uudistuksen keskeinen tavoite on vahvistaa ennakoivia tukitoimia eli tavoitteena on mahdollistaa oppilaille aikaisen vaiheen ja matalan kynnyksen tuki. Oppilaalla on aina ensisijainen oikeus ennakoiviin tukitoimiin. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada yksilöllisesti kohdennettuja oppilaskohtaisia tukitoimia. Opetussuunnitelman tavoitteista tai perusopetuksen oppimäärästä poikkeaminen on kuitenkin aina viimesijainen toimi. Luhangan koulussa on pyritty ennakoimaan muutoksia käytännön tasolla ja päivitetty paikallista opetussuunnitelmaa tarpeellisilta osin,

Perustelut poikkeamille 1–12/2025

Koulukuljetuskilpailutus ja kuljetusten hintojen reilu nousu kesällä 2025 aiheutti matkustus- ja kuljetusten kustannuspaikalle reilun ylityksen ja lisätalousarviotarpeen.

Varhaiskasvatus

Vastuhenkilö: Hyvinvointijohtaja

Palvelualue sisältää: Varhaiskasvatus sisältää kuvauksen varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja toiminnan laajuudesta (päiväkoti- ja perhepäivähoito, mahdolliset ostopalvelut/yhteistyökunnat), asiakasmääristä ja hoitopäivistä sekä palvelun saatavuudesta ja laadusta. Siinä raportoidaan talous: toimintatuotot ja -kulut, nettomenot, talousarvion toteuma sekä keskeiset poikkeamat ja niiden syyt. Lisäksi esitetään henkilöstö (määrä, rakenne, sijaisuudet), kehittämistoimet ja tulevat muutostarpeet.

Palvelualueen kuvaus:

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
TOIMINTATUOTOT	20 388	5 500	0	5 500	16 934	307,9 %	11 434
Myyntituotot	0	0	0	0	274	0,0 %	274
Maksutuotot	20 388	5 500	0	5 500	16 538	300,7 %	11 038
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	122	0,0 %	122
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-156 962	-177 948	0	-177 948	-199 545	112,1 %	-21 597
Henkilöstökulut	-130 504	-150 948	0	-150 948	-137 362	91,0 %	13 586
Palvelujen ostot	-14 544	-8 600	0	-8 600	-29 445	342,4 %	-20 845
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 540	-12 400	0	-12 400	-11 173	90,1 %	1 227
Avustukset	-9 569	-6 000	0	-6 000	-20 857	347,6 %	-14 857
Muut toimintakulut	-804	0	0	0	-708	0,0 %	-708
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-136 574	-172 448	0	-172 448	-182 611	105,9 %	-10 163

Ulkoinen/Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
Sisäinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-12 224	0	0	0	-13 781	0,0 %	-13 781
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-12 224	0	0	0	-13 781	0,0 %	-13 781
Ulkoinen							
TOIMINTATUOTOT	20 388	5 500	0	5 500	16 934	307,9 %	11 434
TOIMINTAKULUT	-144 737	-177 948	0	-177 948	-185 764	104,4 %	-7 816
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-124 349	-172 448	0	-172 448	-168 830	97,9 %	3 618

Toimintakatsaus 1–12/2025

Varhaiskasvatuksen keskeisenä tehtävänä oli tukea perheiden kasvatustyötä ja lasten myönteistä kasvua sekä kehitystä perheiden ja yhteiskunnan muuttuvien tarpeiden mukaisesti. Työelämän vaatimusten muuttuessa myös varhaiskasvatukseen tulee vastata lasten ja perheiden tarpeisiin mahdollisimman hyvin.

Kotihoidon tuki koostuu hoitorahasta ja hoitolisästä, joista hoitolisä riippuu perheen tuloista. Perheen yli kolmevuotiaista mutta alle kouluikäisistä lapsista voi saada kotihoidon tukea, mikäli perheessä on vähintään yksi alle kolmevuotias lapsi, josta kotihoidon tukea maksetaan. Kotihoidontuen kuntalisä 350 € otettiin käyttöön määräaikaisena kokeiluna ajalle 10/25-12/26. Kotihoidontukea vuoden 2025 aikana sai 1–5 perhettä.

Luhangan kunta järjesti alle esikouluikäisille lapsille varhaiskasvatuspalvelut ryhmäperhepäivähoitona. Varhaiskasvatus sijaitsee Tammijärvellä vanhan koulun tiloissa ryhmäperhepäivä-hoitokodissa, jossa paikkoja on yhteensä 12 alle 6-vuotiaille lapsille. Vuoden 2025 aikana kirjoilla ryhmäperhepäivähoidossa oli yhteensä 10-11 lasta. Alle 3-vuotiaita lapsia oli 8 ja 3–5-vuotiaita lapsia oli 3. Varhaiskasvatus oli avoinna koko kesän. Työpäiviä vuoden aikana kertyi 221 kpl ja varhaiskasvatuksen hoitopäiviä yhteensä 1704 pv.

Varhaiskasvatuksen henkilökunta koostui kolmesta vakituisesta kasvattajasta ja yhdestä määräaikaisesta. Henkilökunta on moniammatillinen. Koulun esiopettaja opettaja osallistuu säännöllisesti varhaiskasvatuksen toimintaan ja ohjaa sekä toimii kasvattajien tukena arjessa. Henkilökunta kouluttautui vuoden aikana esim. tietosuojakouluksilla ja tunnetaitokoulutuksella. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluita ostamme tarvittaessa. Kesällä varhaiskasvatuksessa oli kolme nuorta kunnan kesätyössä.

Varhaiskasvatus toimi yhteistyössä Luhangan koulun kanssa. Varhaiskasvatuksessa liikuttiin aktiivisesti lähimaastossa, sekä käytettiin säännöllisesti koulun liikuntatiloja. Varhaiskasvatuksesta asioitiin säännöllisesti myös kirjastossa. Sijainti mahdollisti myös henkilöstöresurssin joustavan käytön koululaisten lomaikoina ja siellä missä sitä tarvitaan sisäisin järjestelyin.

Tarvittaessa varhaiskasvatuspalveluja on hankittu ostopalveluna Jyväskylän seudulliselta päivähoiton palvelualueelta tai lähikunnista. Ostopalvelua käytetään Luhangassa silloin, kun perheiden hoidontarve liittyy esimerkiksi vuorotyön vaatimukseen ja tarvitaan ilta- tai ympärivuorokautista hoitoa. Luhangan kunta osti oman tuotannon lisäksi vuonna 2025 varhaiskasvatuspalvelua Joutsan kunnalta, sekä yksityiseltä palvelun tuottajalta palvelusetelillä.

Ajankohtaista varhaiskasvatuksessa 2025

Varhaiskasvatuksen tarve ja kysyntä on kasvanut, joten nykyiset tilat ja paikkamäärät ovat jääneet liian pieniksi ja lisäksi ympäristöterveys on todennut tiloissa puutteita jo muutama vuosi sitten. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päätti että varhaiskasvatus tarvitsee uudet tilat toiminnalleen koska käytössä olevat tilat eivät täytä varhaiskasvatuksen järjestämiselle vaadittavia ohjeistuksia. Pystyäksemme hoitamaan lakisääteisen tehtävämme laadukkaasti ja sellaisessa laajuudessa kun sen on tarve kunnassa on tulee toiminnalle saada toimivat ja oikeankokoiset tilat.

Perustelut poikkeamille 1–12/2025

Esiopetus

Vastuhenkilö: Hyvinvointijohtaja ja koulunjohtaja

Palvelualue sisältää: Esiopetus-palvelualue sisältää Luhangan kunnan järjestämän esiopetuksen toimintakokonaisuuden. Siihen kuuluvat esiopetuksen opetus ja kasvatustoiminta (opetusjärjestelyt, ryhmätoiminta ja oppimisen tuki), henkilöstö (esiopettajat ja avustava henkilöstö), oppimisympäristöt ja välineet, opetussuunnitelman mukainen toiminnan suunnittelu ja arviointi sekä yhteistyö huoltajien ja tarvittaessa oppilashuollon ja muiden hyvinvointipalvelujen kanssa. Palvelualueeseen sisältyvät myös esiopetuksen hallinnointi ja toiminnan edellyttämät tukipalvelut siltä osin kuin ne kohdistetaan esiopetukselle (esim. tilat ja tarvikkeet).

Palvelualueen kuvaus: Esiopetus-palvelualue vastaa Luhangan kunnan esiopetuksen järjestämisestä esiopetusikäisille lapsille osana varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen nivelvaihetta. Toiminnan tavoitteena on turvata lapsille turvallinen ja kehitystä tukeva oppimisympäristö sekä vahvistaa oppimisen edellytyksiä, osallisuutta ja hyvinvointia. Esiopetusta toteutetaan valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden ja kunnan esiopetussuunnitelman mukaisesti, tiiviissä yhteistyössä huoltajien sekä tarvittaessa oppilashuollon ja muiden palveluiden kanssa. Palvelualue huolehtii myös tuen järjestämisestä (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki) sekä sujuvista siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Vuonna 2025 painopisteinä ovat pedagogisen laadun varmistaminen, yhdenvertaiset oppimisen mahdollisuudet sekä arjen toiminnan jatkuva kehittäminen.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	6	0,0 %	6
Myyntituotot	0	0	0	0	6	0,0 %	6
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-63 332	-29 678	0	-29 678	-36 528	123,1 %	-6 850
Henkilöstökulut	-60 229	-24 678	0	-24 678	-33 660	136,4 %	-8 982
Palvelujen ostot	-3 043	-4 000	0	-4 000	-1 810	45,3 %	2 190
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-1 000	0	-1 000	-934	93,4 %	66
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintakulut	-60	0	0	0	-124	0,0 %	-124
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-63 332	-29 678	0	-29 678	-36 523	123,1 %	-6 845

Ulkoinen/Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
Sisäinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-3 043	0	0	0	-898	0,0 %	-898
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3 043	0	0	0	-898	0,0 %	-898
Ulkoinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	6	0,0 %	6
TOIMINTAKULUT	-60 289	-29 678	0	-29 678	-35 631	120,1 %	-5 953
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-60 289	-29 678	0	-29 678	-35 625	120,0 %	-5 947

Toimintakatsaus 1–12/2025

Esiopetus

Luhangan kunnassa painotetaan yhtenäistä, lapsen tarpeista lähtevää opinpolkua varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen. Esiopetuksen tärkeä tehtävä on edistää lapsen oppimis-, kasvu- ja kehitysedellytyksiä yhteistyössä huoltajien kanssa. Esiopetuksessa lapsen sosiaaliset taidot ja itsetunto vahvistuvat leikin ja myönteisten oppimiskokemusten kautta. Kun lapsi siirtyy perusopetukseen, tietojen ja taitojen oppiminen lisääntyy unohtamatta kuitenkin leikin merkitystä.

Luhangan koulussa pyritään toimimaan jokainen koulupäivä koulun arvojen mukaisesti välittäen niitä arjen toiminnassamme lapsille. Koulun arvoihin kuuluvat: keskinäinen arvostus, ainutlaatuisuus, turvallisuus, osallisuus ja oikeudenmukaisuus. Keskeisessä osassa koulumme toimintaa on myös luonto, joka luontevasti nivoutuu koulupäiviimme. Painotamme kaikessa toiminnassamme myös liikuntaa ja pyrimme tekemään sen näkyväksi osaksi koulupäiviämme.

Perustelut poikkeamille 1–12/2025

Yleissivistävä koulutus

Vastuhenkilö: Hyvinvointijohtaja

Palvelualue sisältää:

Palvelualueen kuvaus:

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-15 707	-19 000	0	-19 000	-19 037	100,2 %	-37
Henkilöstökulut	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Palvelujen ostot	-15 608	-19 000	0	-19 000	-17 658	92,9 %	1 342
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-99	0	0	0	-1 378	0,0 %	-1 378
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintakulut	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-15 707	-19 000	0	-19 000	-19 037	100,2 %	-37

Ulkoinen/Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
Sisäinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Ulkoinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-15 707	-19 000	0	-19 000	-19 037	100,2 %	-37
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-15 707	-19 000	0	-19 000	-19 037	100,2 %	-37

Toimintakatsaus 1–12/2025

Luhangan kunta osti vuonna 2025 kansalaisopistopalvelut Jyväskylän kansalaisopistolta. Kansalaisopiston keskeinen tehtävä on yleissivistävä aikuiskoulutus ja sen kehittäminen. Opiston toiminnan tavoitteena on kannustaa kaikkia kuntalaisia kehittämään omia kykyjään ja taipumuksiaan niillä osaamisen alueilla, jotka opiskelijaa itseään kiinnostavat ja jotka rikastuttavat sekä yksilöä että hänen ympäristöään.

Kansalaisopiston kurssitarjonta

Luhangan koulu, Luhanka	Kehräämö, Luhanka	Kylätalo, Luhanka	Hauhanpohjantie 84, Luhanka
Musiikkikurssi Kankaankudonta B Seniorikuntoliikunta A Kuntosaliharjoittelu tutuksi	Kankaankudonta A	Tuunaa ja ompele uutta Lihaskuntokurssi Seniori kuntoliikunta B Hyvinvointipäivä aikuisille	Taonnan peruskurssi

Kansalaisopiston kurssitarjonta syyslukukaudella

Luhangan koulu, Luhanka	Kehräämö, Luhanka	Kylätalo, Luhanka	Hauhanpohjantie 84, Luhanka
Musiikkikurssi Kankaankudonta B Senioriliikunta Kuntosaliharjoittelu Lihaskunta ja kehonhuoltoa	Kankaankudonta A	Tuunaa ja ompele uutta Tanssillinen kuntojumppa Seniori liikunta Lihaskunta ja venyttelyä Hyvinvointipäivä aikuisille	Taonnan peruskurssi

Musiikki- ja taideoppilaitokset

Musiikki- ja taideopetusta ostetaan Puulan seutuopistolta Joutsasta. Luhangan kunta on tehnyt Puulan seutuopiston kanssa sopimuksen 1997. Oppilaspaikoista sovitaan vuosittain.

Perustelut poikkeamille 1–12/2025

Kulttuuritoimi

Vastuuhenkilö: Hyvinvointijohtaja ja kirjastonhoitaja

Palvelualue sisältää: Kulttuuritoimi sisältää kirjastopalvelut ja muut kulttuuripalvelut. Kirjastopalveluista vastaa kirjastonhoitaja ja hänen esihenkilönään toimii hyvinvointijohtaja.

Palvelualueen kuvaus: Kulttuuritoimen palvelualue vastaa Luhangan kunnan kirjasto- ja muun kulttuuripalvelujen suunnittelusta, koordinoinnista ja toteutuksesta. Toiminta painottuu asukaslähtöisiin ja

matalan kynnyksen palveluihin, tapahtumiin, näyttelyihin ja esittävään taiteeseen sekä kulttuurikasvatusta tukeviin sisältöihin. Palveluja tuotetaan yhteistyössä paikallisten yhdistysten, seurakunnan, oppilaitosten ja muiden kumppaneiden kanssa. Palvelualue edistää kunnan elinvoimaa ja vetovoimaa tukemalla kulttuurimatkailua sekä luomalla edellytyksiä harrastustoiminnalle ja tapahtumajärjestämiselle. Keskeisiä periaatteita ovat saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja kustannustehokkuus. Lisäksi kulttuuritoimi valmistelee ja seuraa kulttuuriavustuksia sekä osallistuu kunnan viestintään kulttuuritapahtumien osalta.

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	1 155	0,0 %	1 155
Myyntituotot	0	0	0	0	516	0,0 %	516
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	639	0,0 %	639
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-77 097	-73 453	0	-73 453	-88 964	121,1 %	-15 511
Henkilöstökulut	-58 868	-58 703	0	-58 703	-56 790	96,7 %	1 913
Palvelujen ostot	-6 808	-4 000	0	-4 000	-9 902	247,5 %	-5 902
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 412	-10 750	0	-10 750	-22 243	206,9 %	-11 493
Avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintakulut	-9	0	0	0	-29	0,0 %	-29
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-77 097	-73 453	0	-73 453	-87 809	119,5 %	-14 356

Ulkoisen/Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
Sisäinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Ulkoisen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	1 155	0,0 %	1 155
TOIMINTAKULUT	-77 097	-73 453	0	-73 453	-88 964	121,1 %	-15 511
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-77 097	-73 453	0	-73 453	-87 809	119,5 %	-14 356

Toimintakatsaus 1–12/2025

Kirjasto

Luhangan kunnassa on kaksi kirjastoa: Tammijärven kirjasto Luhangan koulun yhteydessä Tammijärvellä ja pääkirjasto (kylätalon kirjasto) kylätalolla kirkonkylässä. Kirjastopalveluista vastaa yksi yhteinen kirjastonhoitaja, joka hoitaa kirjastopalveluja molemmissa toimipisteissä.

Kertomusvuonna 2025 pääkirjaston ja Tammijärven kirjaston aukiolotunnit olivat yhteensä 1606 tuntia (1620 tuntia v. 2024), mistä Tammijärven kirjaston osuus oli 813 tuntia (804 h v. 2024) ja pääkirjaston osuus 793 tuntia (816 h v. 2024). Edellisvuoteen verrattuna kokonaisaukioloaika pysyi miltei samana, sillä kumpaakin kirjastoa pidettiin avoinna lähes samoin kuin edellisenä vuonna. 1.10.2024 lukien kumpikin toimipiste on ollut yhden tunnin viikossa vähemmän avoinna: pääkirjasto tiistaisin ja Tammijärven kirjasto perjantaisin. Lisäksi Luhangan kunnankirjaston toimipisteiden aukioloaikoihin tuli muutoksia siten, että kertomusvuonna pääkirjastossa oli heinäkuussa laajennetut aukioloajat ja Tammijärven kirjastossa puolestaan supistetut aukioloajat kesäasukkaiden takia.

Kirjaston toimipisteiden kokoelmat ja hankinta

Kunnankirjaston kokoelma koostui 31.12.2025 seuraavasti:

taulukko 1.

	Aineisto	Hankinta 2025	
Kirjat	20 208	453	-sanomalehdet 7
Muu aineisto	1 076	0	-muut lehdet 72
Yht. 31.12.2025	21 284	453	

Luhangan kunnankirjaston kokoelma sisälsi kertomusvuonna 31.12.2025 yhteensä 21 284 eri nimekettä (21 108 v. 2024), joista kirjoja oli yhteensä 20 208 kappaletta ja muuta aineistoa kuten karttalehtiä, nuotteja ja audiovisuaalista aineistoa 1 076 kappaletta (1 079 kappaletta v. 2024). Pääkirjastossa tilastoitiin olevan 12 402 kirjaa ja muuta aineistoa 467 kappaletta ja Tammijärven kirjastossa puolestaan oli 7 806 kirjaa ja muuta aineistoa 609 kappaletta kertomusvuoden lopussa.

Luhangan kunnankirjastoon tehtiin hankintoja yhteensä 453 kappaletta (kirjoja), muuta aineistoa ei hankittu ollenkaan määrärahojen vähyyden vuoksi. Aikakaus- ja sanomalehtiä ei lasketa kokoelma- eikä hankintalukuihin. Pääkirjastoon tuli viime vuonna 5 sanomalehteä: Helsingin Sanomat, Itä-Häme, Joutsan Seutu, Maaseudun tulevaisuus ja Keskisuomalainen. Aikakauslehtiä ja ammatti- ja ilmaisjakelulehtiä tuli pääkirjastoon yhteensä 47 kappaletta. Tammijärven kirjastoon tuli 2 sanomalehteä: Helsingin Sanomat ja Keskisuomalainen. Aikakauslehtiä ja ammatti- ja ilmaisjakelulehtiä liitettiin pääkirjaston kokoelmiin yhteensä 25 kappaletta. Viime vuonna pääkirjastoon hankittiin kirjoja yhteensä 288 kpl (189 kappaletta v. 2024). Sen sijaan Tammijärven kirjaston kokoelmiin liitettiin 165 kirjaa (123 kappaletta v. 2024).

Kirjastojen kokoelmista poistettiin viime vuonna 274 kirjaa, 1 äänikirja, 1 kartta ja 1 nuottijulkaisu. Lehtien poistoja ei lasketa opetusministeriön tilastoihin. Tammijärven kirjasto kokoelmista poistettiin 200 kirjaa, 1 äänikirja ja 1 nuottijulkaisu. Pääkirjastosta poistettiin 74 kirjaa ja 1 kartta.

taulukko 2.

	Pääkirjasto	Tammijärvi	Yhteensä
Kirjat	12 402	7 806	20 208
Muu aineisto	467	609	1 076
Yhteensä 31.12,2025	12 869	8 415	21 284

Lainaus toiminta ja kirjaston käyttö

Vuonna 2025 Luhangan kunnankirjastosta lainattiin yhteensä 4 909 kirjaa, nuottia, karttaa, lehteä tai av-aineistoa, vastaava luku oli v. 2024 yht. 5 527 kappaletta. Paikallislainoiksi lasketaan suoraan asiakkaille omista kokoelmista annetut lainat ja niiden uusinnat. Kirjastot eivät lähettäneet kaukolainoja kertomusvuonna 2025. Lähetetyt kaukolainat tilastoidaan vain alueellista kehittämistehtävää ja kokoelmiin liittyvää erityistehtävää hoitavien kirjastojen tietoihin. Kirjastoista lainattiin kirjoja yhteensä 4 513 (4 791 v. 2024) kappaletta ja muuta aineistoa 396 (736 v. 2024) kappaletta. Kirjastojen saamia kaukolainoja ei enää tilastoida vuodesta 2022 alkaen. Kirjoja pääkirjastosta lainattiin 2 426 (2 415) kirjaa ja muuta aineistoa 183 (269) kappaletta ja Tammijärvellä puolestaan lainattiin kirjoja 2 087 (2 376 kappaletta) ja muuta aineistoa 113 (467) kappaletta. Kokonaislainaus laski jonkin verran edellisvuoteen verrattuna. Viime vuonna 2025 kokonaislainaus oli asukasta kohden 6,9 ja edellisvuonna 7,9 kappaletta.

Vuonna 2025 Luhangan kunnankirjastoon tehtiin 3 377 (3 283 v. 2024) kirjastokäyntiä, josta Tammijärven kirjastoon 1 352 (1 535) käyntiä ja pääkirjastoon 2 025 (1 748) käyntiä. Kirjastokäynnit nousivat 2,9 % edellisvuoteen verrattuna. Tammijärven kirjastossa asioi aukiolopäivinä keskimäärin 9 asiakasta kertomusvuonna ja edellisvuonna 11 asiakasta, joten keskimääräinen käyntimäärä laski ko. kirjastossa jonkin verran. Pääkirjastossa asioi aukiolopäivinä keskimäärin 14 asiakasta viime vuonna ja edellisvuonna 12 asiakasta ja näin ollen kävijämäärä nousi pääkirjastossa tilastointivuonna 2025. Lainausoikeuttaan käytti yhteensä 182 eri asiakasta Luhangan kunnankirjaston toimipisteissä viime vuonna, edellisvuonna lukema oli 195 eri asiakasta. Uusia lainaajia Tammijärven kirjasto sai 4 henkilöstä ja pääkirjasto 6 henkilöstä.

taulukko 3.

	Pääkirjasto	Tammijärvi	Yhteensä
Lainaus yht.	2 609	2 300	4 909
Kirjalainat	2 426	2 087	4 513
Muun aineiston lainat	183	113	396
Saadut kaukolainat	0	0	0
Kokonaislainaus yht.	2 609	2 300	4 909
Lähetetyt kaukolainat	0	0	0
Lainaus/asukas			6,9

Kirjastokäynnit	2 025	1 352	3 377
Kirjastokäyntejä/asukas	19		4,7
Lainaaaja	122	96	182

Yleistä

Kirjastonhoitaja on pitänyt aikuisten lukupiiriä yhteistyössä Luhangan Marttojen kanssa viime vuonna. Lasten lukupiirejä, kirjavinkkauksia ja satutunteja pidetään esikoululaisille ja 1.-6. -luokkalaisille kysynnän mukaan. Lisäksi satutunteja on järjestetty päivähoidon lapsille samoin periaattein.

Kaikissa Keski-kirjastoissa on käytössä Axiellin Aurora Gold -kirjastojärjestelmä, joka otettiin käyttöön vuonna 2023. Aurora Gold on uusi versio Aurorasta. Toimintavuonna 2020 Axiellin Arena- verkkokirjaston tilalle tuli uusi verkkokirjasto Keski-Finna (keski.finna.fi). Kirjastokortin lisäksi asiakas tarvitsee kirjastostaan saatavan pin-koodin käyttääkseen verkkokirjaston palveluita. Verkkokirjastossa voi esim. uusia lainojaan, varata aineistoa, maksaa myöhästymismaksujaan yms.

Luhangan kirjastoissa on yhteensä 4 tietokonetta, joista osa on kirjastonhoitajan ja osa asiakkaiden käytössä. Lisäksi Tammijärven kirjastossa on 8 siirrettävää tablettia, joista 1 kpl on lainattavissa, ja pääkirjastossa on 1 siirrettävä/lainattava tabletti sekä asiakkaiden että henkilöstön käyttöön.

9.3.2021 pääkirjasto aloitti toimintansa kylätalolla. Viimeksi uuteen toimipisteeseen hankittiin vuonna 2023 uusia kirjahyllyjä yhteensä 8 kappaletta: 7 kappaletta Onni-Kalusteelta ja 1 kappale Aj Tuotteelta.

E-kirjastoa on mahdollista käyttää myöskin Luhangan kunnankirjaston asiakkaat kuten melkein kaikkien muidenkin kuntien asiakkaat; ohjeita e-kirjaston käyttöön löytyy kansalliskirjasto.fi - sivustoilta, keski.finna.fi-sivuilta ja kirjaston henkilökunnalta. Lisäksi e-lehtiä (e-sanomalehtiä ja e-aikakauslehtiä) voi lukea kirjastojen toimipisteissä asiakkaiden käyttöön tarkoitetuilla tietokoneilla epress-palvelussa. PressReaderissä on puolestaan vieraskielisiä aikakauslehtiä. Lisäksi verkkokirjastossa on ohjeet Cineast-elokuvapalvelun käyttöön eli asiakas tarvitsee kirjastokortin lisäksi kirjastosta saatavan pin-koodin, mikä mahdollistaa elokuvien katselun muissa tiloissa kuin kirjastossa.

Keski-kirjastot uusivat kirjastojärjestelmän koko kimpassa mahdollisesti v. 2027. Lisäksi v. 2026 pääkirjastoon puuhataan omatoimikirjastoa, joka mahdollistaa kirjaston asiakkaiden omatoimisen asioinnin kirjastossa henkilökunnan puuttuessa. Tällä tavoin on mahdollista laajentaa aukioloaikoja omatoimiaukioloajoilla pääkirjastossa kylätalolla.

Keski-Suomen maakunnan kirjastojen välillä kuljetetaan seutulainoja pari kertaa viikossa Luhangan pääkirjastoon, tiistaisin ja torstaisin. Seutukuljetusten kustannukset vuodelta 2025 olivat n. 90 €/koko vuosi (alv 0 %), koska ko. laskutus tehdään Keski-kirjastoissa asukasluvun mukaan.

Muut kulttuuripalvelut

Muista kulttuuripalveluista mainittakoon Joulupolulle Luhangan koululle 13.12.2025 suunniteltu lasten musiikkitapahtuma, jossa esiintyi Mimi ja Kuku. Tapahtuma järjestettiin Luhangan Leijonien ja kirjastotoimen yhteistyönä.

Perustelut poikkeamille 1–12/2025

Vapaa-aikatoimi

Vastuuhenkilö: Hyvinvointijohtaja

Palvelualue sisältää: Vapaa-aikatoimi -palvelualue sisältää kunnan vapaa-ajan ja liikunnan edistämiseen liittyvät palvelut. Kokonaisuuteen kuuluvat liikuntapalvelut (liikuntapaikkojen ylläpito, käyttövuorot ja olosuhteiden kehittäminen), nuorisotyö ja nuorten toimintamahdollisuuksien tukeminen, kulttuuripalvelut ja tapahtumatoiminta sekä yhteistyö paikallisten yhdistysten ja seurojen kanssa (avustukset ja kumppanuudet). Palvelualueeseen voi sisältyä myös ulkoilu- ja retkeilyreittien sekä vapaa-ajan alueiden hoito ja kehittäminen sekä kuntalaisten hyvinvointia tukevat toimet.

Palvelualueen kuvaus: Vapaa-aikatoimi vastaa kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistävien vapaa-ajan palvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä. Palvelualueeseen kuuluvat liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut sekä tapahtuma- ja yhdistysyhteistyö. Toiminta painottuu matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien tarjoamiseen, hyvinvointia tukevien ryhmien ja tapahtumien koordinointiin sekä tilojen ja toimintaympäristöjen (esim. liikuntapaikat ja ulkoilureitit) ylläpidon ja käytön ohjaukseen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Vapaa-aikatoimi tukee paikallisia seuroja ja yhdistyksiä avustuksin ja neuvonnalla sekä edistää kuntalaisten yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia huomioiden eri ikäryhmät. Palvelujen tuottamisessa hyödynnetään kumppanuuksia ja seudullista yhteistyötä kustannustehokkuuden ja palvelujen saavutettavuuden varmistamiseksi.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
TOIMINTATUOTOT	300	300	0	300	180	60,0 %	-120
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Maksutuotot	300	300	0	300	180	60,0 %	-120
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-23 888	-48 987	0	-48 987	-59 214	120,9 %	-10 227
Henkilöstökulut	-2 747	-8 387	0	-8 387	-340	4,0 %	8 047
Palvelujen ostot	-14 529	-29 100	0	-29 100	-36 913	126,9 %	-7 813
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 612	-11 500	0	-11 500	-17 453	151,8 %	-5 953
Avustukset	-5 000	0	0	0	-4 500	0,0 %	-4 500
Muut toimintakulut	0	0	0	0	-8	0,0 %	-8
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-23 588	-48 687	0	-48 687	-59 034	121,3 %	-10 347

Ulkoinen/Sisäinen	TP 2024	TA 2025	TAM 2025	MTA 2025	TP 2025	Tot. %	Poik. €
Sisäinen							
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Ulkoinen							
TOIMINTATUOTOT	300	300	0	300	180	60,0 %	-120
TOIMINTAKULUT	-23 888	-48 987	0	-48 987	-59 214	120,9 %	-10 227
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-23 588	-48 687	0	-48 687	-59 034	121,3 %	-10 347

Toimintakatsaus 1–12/2025

Liikunta

Luhangan koulun liikuntasalin käytön maksuttomuus on mahdollistanut eri lajien ja eri seurojen harrastamisen hyvissä tiloissa maksutta. Luhangan koulun liikuntasalissa on sekä varattuja että vapaita käyttövuoroja, jolloin kyläläiset saavat vapaasti käyttää tiloja liikunnan harrastamiseen. Salin yhteydessä on myös kuntosali. Luhangan kylätalolla on pienryhmätiloja ja kuntosali myöskin maksutta käytössä.

Talvella Tammijärvellä on hiihtoladut joiden ylläpito on toteutettu ostopalveluna. Luistelukaukalo on jäädytetty Tammijärvelle. Teknisten ongelmien vuoksi talvella 2025-2026 Luhnagn kk luistelukaukalo ei ollut käytössä.

Luhangan kunta järjesti rantauimakoulun juhannuksen jälkeisellä viikolla Tammijärven uimarannassa. Kirkonkylän pururadan valaistusta uusittiin led valoilla. Kunnan leikkialueille kylätalon pihaan ja Tammijärvelle koulun sekä varhaiskasvatuksen pihaan sekä koulun liikuntasaliin tehtiin kuntotarkastukset ja tarkastuksessa ilmenneet puutteet, sekä korjaukset on saatu tehtyä suunnitelmien mukaisesti.

Sivistystoimen palkinto jaettiin Merja Sainiolle ja MLL paikalliyhdistykselle. Tämä oli jo toinen vuosi kun kuntalaisia osallistettiin palkitsemiseen keräämällä heiltä ensin ehdotuksia palkinnon saajaksi. Ehdotuksia tuli useita ja näiden ehdotusten perusteella lautakunta valitsi sivistystoimen palkinnon saajat.

Keski-Suomen Liikunta ry toivoi, että kunnat valitsevat omasta kunnastaan vuoden 2025 liikuntateko - palkinnon saajan. Palkittavan valinnassa tuli nostaa esiin kunnassa merkittävästi liikunta-aktiivisuutta lisäävä toimija/toiminta. Palkittava sai olla valmentaja, ohjaaja, urheiluseura tai muu toimija/toiminta. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta nimesi vuoden 2025 liikuntateon saajaksi Luhangan ampujat.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta jakoi vapaa-aikatoimen avustukset vuodelle 2025 luhankalaisille toimijoille seuraavasti:

Luhangan Väre ry	1500 €
MLL:n Luhangan paikallisyhdistys ry	1500 €
Tammijärven Tammi ry	1500 €

Nuorisotyö

Nuorisokahvila tilat muutettiin vanhan koulun tiloihin. Nuoret osallistettiin mukaan tekemään heille sopivimmat tilat. Kahvilaa pidettiin vuoden 2025 aikana 30 kertaa ja kävijöitä nuorisokahvilassa vuoden aikana oli yhteensä 322. Osallistujien määrä vaihteli kerroilla 3-21 välillä.

Joutsan kunnan kanssa yhteistyötä on tiivistetty ja esim. yhteisiä retkiä tehtiin 2. Hiihtolomalla ja syysloman aikaan. S ryhmän ilo auttaa tapahtuma yhdessä Joutsan ja Toivakan kunnan kanssa oli joulukuussa Joutsan liikuntahallilla, jossa tavoitteena oli parantaa keskiuomalaisten nuorten hyvinvointia ja mielenterveyttä tarjoamalla tukea digitaalisessa maailmassa toimimiseen ja siellä esiintyvien ilmiöiden käsittelyyn.

Perustelut poikkeamille 1–12/2025